

Norske Landmænd,

udgivet af J. Schrøder.

N° 17.

Løverdagen den 23de April 1859.

3^{die} Marg.

Indhold.

Noget om Svineavl. — Bemærkninger om forskellige Rjostensvarter. — Morbrættet. — En Fernis. — En Fehytte. — Inden- og udenlandske Efterretninger.

Noget om Svineavl.

J Ugekriftets første Margang gave vi under en Fremstilling af Grisepurkens Behandling en Oversigt over, hvorledes og i hvilken Grad Svinehold kan være lønnende. De Spørgsmaal, som Læseren derfor lettelig kan opstille som ubesvarede i denne og lignende Udtalelser over Svineavl, maa vi bede ham at søge i allerede givne Fremstillinger, som det af Hensyn til dem, der have fulgt Ugekriftet fra dets Begyndelse af, ikke lader sig gjøre at gjentage for den ny tiltraadte Abonnent. Vi tro, at denne Anmærkning baade her og ved andre Leiligheder er paa sin Plads, da det flere Gange har truffet sig, at senere Abonnenter har forespurgt sig, om man ikke vilde behandle det eller det interessante Emne, som Ugekriftet allerede tilforn har optaget i sine Spalter.

I enkelte Egne af England og paa Fjælllandet, f. Eks. i Holsten, giver man Svinene altid surt Foder. Arthur Young anbefaler til den Ende at anlægge Beholdere, hvort Blandingen foregaar med 1 Lunde Mel og 450 Potter Vand, som bliver staaende til det surner. To eller tre slige Beholdere, siger han, burde stadigt være i Brug, for at der aldrig skulde være Mangel paa en tilstrækkelig gjæret Masse. Forskjellen i Resultaterne efter denne Maade at fodre paa sammenlignet med den sædvanlige, hvorefter man giver Kornet helt eller kun grobet, er saa stor, at enhver som har lært denne Methode at kjende, aldrig opgiver at anvende den. Det er Mælkesyren, som udvikles ved denne Gjæring af vegetabiliske Stoffer. I Skotland anser man det ikke for nødvendigt at lade Svinefoden surne, og om det endog er utvivlsomt, at Svinene synes om sur Føde, saa følger dog ikke deraf, at den maa være sur, for at gjøre den største Nytte. Arthur Young synes at være Tvivl herom, idet han siger: „Sørpe paa Værtemel er et udmærket Foder for Svin, og kan

efter min Anskuelse, naar den gives lunken, stilles ligesaa høit som sur Føde.“ — Idet han omtaler, at man i Gascoigne (i Frankrig) giver Fodret varmt til Svinene, hvilket man ikke paa længe har gjort i England, forekommer følgende Jirng af ham: „Varmt Foder bør efter min Mening bedre befordre Fedtdannelsen, end den kolde og i haardt Veir halvrosne Føde.“

Ved Bedømmelsen af et fedt Svin bør man mest tage Hensyn til, om Ryggen er lige. Dog er en mindre Boining fra Hoved til Hale ingen Feil. Ryggen bør desuden være jævnt bred, samt langs den hele Krop vel afrundet tværs over. Dyret bør over hele Ryggen kjendes fast, men elastisk, og de tyndeste Steder paa Huden være mest spændelige. For- og Bagbøger samt Flankeerne bør gaa dybt lodret ned. Skinkerne skulle være fulde, Benene korte og fine, Halsen kort, tyk og dyb, Kjøerne runde og fulde, Næsen lige og fin, Øinene glindsende, Ørene spidse og Hovedet lidet i Forhold til Kroppen. En krollet Hale er Tegn paa en stærk Ryg.

De chinesiske Svin vise det største Anlæg til at blive fede. De benyttes imidlertid kun til Krydsning, men ikke som egen Race.

Forfatteren saa hos Lord Western i Essex et Slag, som var falden efter Krydsning af chinesiske og Essexsvin, og som med Hensyn til regelmæssig Fordeling af Kjød og Fedt neppe havde sin Lige. Dette Slag holdt han paa saalænge han var Jordbruger. Dyrene, som med Undtagelse af de Køer, de daglig fik, selv opsøgte alt muligt til Føde, holdt sig saa udmærket, at de unge nyfkaarne Galter vare slagtefede. De vare ganske tamme, gik ikke gjerne langt bort, formædte sig ikke synderligt stærkt, men opnaaede en stor Vægt. De vare saa tætbegge, havde saa ubetydelige Ben og Affald, at de slagtede altid gave mere Kjød, end man havde beregnet. De afgave tilmed en god Del Ister, og Skinkerne vare saa delikate, at de ikke faaes bedre i Westphalen.

Et Forsøg paa at komme efter, hvad der var fordelagtigst, raat eller kogt Foder, anstilledes af M. Dudgeon i Nonburghire. Han satte 6 Raaer i en Afdeling og 5 Purfer i en anden. De bleve alle (Purferne med) omhyggeligen staaende 9 Uger gamle. Den første Afdeling fodredes med kogt Foder; Poteter og knuste Bønner. Den anden Afdeling fik samme Kost raa. Fra 2den

Juli til 12te Oktober tiltoge de 6 første i Bægt 538 Skaalpund eller 89 $\frac{1}{2}$ Pund Stykket. De andre 5 paa samme Tid 249 $\frac{1}{2}$ Pund eller ikke fuldt 50 Pund pr. Stykke. Tre andre unge Svin fodredes med kogt og raat Foder om hverandre, alt efter som der blev noget tilovers efter de andre Svin's Fodring. Alle de ved disse Forsøg erholdte Resultater viste, at de Svin, som erholdt kogt Foder, tiltoge mere i Bægt end de andre, og endog mere end de, som fodredes med Blandinger af kogt og raat, saaat kogt Foder under alle Omstændigheder er mere nærende, end raat. Svinene bleve ofte vaskede med Sæbe og Vand, hvilket gjorde dem godt og forøgede deres Madlyst. De Svin, som erholdt blandet Foder, stode i Udvisking nærmere den første, end den anden Afdeling; men Blandingen af det raat og kogte Foder syntes skundomtil ikke at smage dem.

Robert Walker i East Lothien anstillede Forsøg i samme Retning. Han fodrede 5 Svin med dampkogte Poteter og Byg, der forud var straad, og 5 andre med raat Poteter og alene straad Byg. Svinene vare 2 $\frac{1}{2}$ Maaned gamle. Den 4de Maris var de Sidstes levende Bægt 108 Pd., den 1ste Juni 223 Pd., altsaa en Forøgelse af 115 Pd. eller 23 paa hver. De, som have faaet dampkogt Foder veiede 4de Maris 106 Pd. og den 1ste Juni 279 Pd., altsaa en Forøgelse af 173 Pd. eller i Middeltal 34 $\frac{1}{2}$ Pd. paa hver. Bægtforøgelsen udgjorde hos de sidste 67 Pd. mere end det dobbelte af deres oprindelige Bægt; hos de første kun 7 Pd. over det dobbelte. Fodringen med kogt Foder synes saaledes utvivlsomt at være den fordelagtigste. Walker anser det for aldeles umuligt at faa Svin fede alene med raat Poteter.

Følgende ved Landmandsmødet i Salisbury af en „Liebhaber“ gjorde Anmærkninger over samme Emne er ogsaa af Interesse.

Enhver, som i de sidste Aar har besøgt det kongelige Agerbrugsselskabs Udstillinger, maa have undret sig over den store Ulighed mellem de udstillede Svineracer, og over de store Forbedringer i disse Dyr's Vøl. Der findes Essex-, Suffolks-, Yorkshires-, Cumberland's og adskillige andre Racer fra forskjellige Steder, og den, som havde Lust til specielt at studere denne Gren af Landhusholdningen, vilde lære meget nyttigt.

Jeg ønskede at faa en Svinestamme, som atter indbragte, hvad den kostede, og gjorde til den Ende flere Forsøg. Først havde jeg Leicester- og den store hvide Race, saa Cumberland's, smaa Yorkshires og adskillige blandede Racer. Til Slut fandt jeg, at man ved med Eftertanke at fryse Cumberland's med smaa Yorkshires fik en Race, som forenede i sig de forskjellige af mig søgte Egenskaber, enten jeg efter Alder og Fodring vil benytte Svinene som Smaagriser, Ungsvin eller Gjødesvin. Af Cumberland'ssvinet fik jeg Stærken, af Yorkshiresvinet Kvaliteten og proportioneret Legemsbygning. I tidlig Udvikling, ringe Affald og Lethed i at gjødes overtræffes de ikke af nogen anden Race.

Til Vøl af Svin bør man tage Purken større end Raanen; men den sidste med de fuldkomneste

Egenskaber; thi Afkommet ligner i Almindelighed Faderen, hvis gode eller daarlige Egenskaber overveidende gaar over paa det. Jeg har selv erfaret, at Raanens Indflydelse gjør sig gjældende selv udenfor det fra ham nedstammede Kuld. Engang parrede jeg en sort Purke med en hvid Raane, men fik desuagtet sort- og hvidflekkede Griser. Purken parredes derpaa med en sort Raane, men fik desuagtet sorte og hvide Griser, og først efter tredje Kuld slap jeg de hvide. Engang købte jeg en stor Yorkshireraane, af hvis Afkom $\frac{1}{10}$ døde af Lungeinflammation, eller vare idetmindste mer eller mindre beheftede dermed. Jeg fik siden vide, at ogsaa denne Raanes Fader døde af samme Syge. Alt dette overtydede mig om, hvor omhyggelig man maa være i Udvalget af gode og friske Husdyr.

For smaa Forandringer fandt jeg at Ungsvin altid vare meget omfindlige; thi de, som jeg indkjøbte, befandt sig i Begyndelsen aldrig saa vel, som de, der vare komne til paa Stedet. Ved hoi dreven Kreaturaal fordre frydsede Dyr en anden Behandlingsmaade, end den almindelige.

Jeg har holdt lige til 400 Svin om Aaret, men tør sige, at jeg kun har havt lidet at gjøre med Svinefygdommer. Ved aldrig at gaa udenfor Naturens Love, ved at give Dyrene frisk Luft og nærende Føde medens de vare unge, samt godt og varmt Hus, uden at pakke dem for meget sammen, har kun faa Sygdommer vist sig, og disse have mestendels været Ulemper ved Huden.

(Bergelins Tidsskrift.)

Bemærkninger om forskjellige Rjof- fenværter.

(Af Gartner Bengten.)

Den violette Karotte. I Almindelighed vilde Husmodrene ikke vide af andre Gulerodder til Brug i Rjoffenet end dem, der virkelig ere røde, thi de hvide give ikke Syn paa Suppen; heri have vi Grunden til, at den her nævnte Varietet er saa godt som ukjendt i Haverne hos os, medens jeg har truffet den meget almindelig udbredt i Tyskland og Belgien; og efter den Erfaring, jeg selv har vundet om den ved at dyrke den i et Par Aar i Selskabets Have, maa jeg give den det samme gode Skudsmaal, som den fik i hine Lande, nemlig at den er den bedste af alle Sorter Gulerodder til Opstuvning. Roden bliver stor, tyk og lang, og det er kun udsvendigt, at den har den violette Farve; indvendig er den aldeles rød. Igesom de hvide og gule Sorter trives den bedst i en Jord, der har faaet Gjødning Aaret forinden den benyttes til denne Kultur, og er gravet 2 Spademaal dybt, medens de røde Sorter i Reglen give det bedste Udbytte paa et Jordstykke, der har faaet et lille Lag gammel Gjødning ved Efteraars- eller Foraarsgravning. Da den violette Karotte har en fortere Ud-

visslingsperiode end de andre Varieteter, maa man ikke saa dem forend i Begyndelsen af Mai.

En anden Varietet af Gulerodder, som ogsaa fortjener at blive mere bekendt hos os, end den nu vifer sig at være, er den engelske forte, hvide, „the white transparent,“ som dog ingenlunde maa forverles med den hvide, der har grønt Hoved; thi denne opnaar en langt betydeligere Størrelse end hln og vorer op over Jorden, hvad der ikke er Tilfældet med den anden. I alle de mange Beretninger om dens Dyrkning, som jeg har truffet paa, hersker der fuldkommen Enstemighed om, at det er den frugtbarste Sort, man kan benytte til Dyrkning, men dog fortrinnsvis i Marken. Den er noget stjør, og man maa derfor anvende lidt Forsigtighed ved Dptagningen af den.

Den gule, søde, runde, hollandske Løg. Af de mange forskjellige Løgsorter, man har, er denne vistnok den, som næst den blodrøde hollandske bedst lonner Umagen at dyrke, da den meget sjelden mislykkes. Ligesom Løgene i det Hele vil den trives bedst i en god muldet Jord, der er gjødet Aaret forinden den benyttes til Løg og dyrket med Raal eller lignende graadige Planter; efter at Løgbedene ere gravede alt om Esteraaret, forsynes de om Foraaret med et godt Læg frisk Sod og Trækul, rives og klappes, hvorpaa de besaaes, men ikke tykkere, end at 1 Rod Fv strækker til til 6 Kvadratalen Jord. Frøet maa ikke haffes dybt ned, da man ellers let faar mange Halslog, og Esteraarsbehandlingen af Jorden i Forbindelse med Soden og Trækullene er det bedste Forebyggelsesmiddel imod Dm og Løgflu. En anden væsentlig Fordel man ogsaa opnaar ved at lade Frøet blive lige i Overfladen af Jorden, er den, at Løgene da modnes til samme Tid, hvad der ikke er uden Vigtighed, især i fugtige Aar.

Kartoffelløgen. Skjønt jeg alt en Gang tidligere har stræbt at vække nogen Interesse hos Ugestriftets haveedyrkende Læsere for denne fortræffelige Løg, vil det dog vistnok ingenlunde være overflødig atter at bringe den i Erindring, da jeg har ikke saa ringe Erfaring for, hvor vanskeligt det holder at skaffe nye Kjøfkenurter, selv om de ere saa fortrinlige som den her omtalte, Dptagelse imellem de almindeligt dyrkede Sorter. Fortrinlig tør jeg vel kalde denne Løgsort, thi der er ingen anden, der er saa giwtig; den giver i Reglen 15—20, ja flere Fold, og dernæst har den en særdeles mild og behagelig Smag. Løgene lægges om Foraaret 3 Tommer dybt, i Rader, med 6 Tommers Afstand imellem disse; i September ere de tjenlige til at tages op.

Basano-Roen. Efter den Erfaring, jeg nu i et Par Aar har havt Leilighed til at gjøre om denne ingenlunde nye Kjøfkenvært, er jeg fuldkommen enig med Haveinspektør Jühlcke i Eldena om, at den er den fineste, sødeste og mest velsmagende Roe, vi have, forudsat at den nydes inden den har staaet alfor længe i Jorden og er begyndt at blive „træet.“ Den bliver ikke særdeles stor, men dens smukke rødstrubede Kjød giver den endnu det Fortrin, at den, benyttet som Salatroe,

har et bedre Udseende end de andre Sorter. Den bruger kun en forholdsvis temmelig kort Tid — omtrent 2 Maanedere — til sin fuldkomne Ud-vissling, hvorfor man ikke maa saa den for tidligt, og da den dog vistnok som oftest kun bruges om Vinteren, er det tidsnok at foretage Udsæden af den i de første Dage af Jult. Det er vel bekendt, hvilken betydelig Indflydelse Jordbunden har paa Roeforternes Udvisling og Smag, og vi bør derfor passe Behandlingen af dem derefter. Har man en svær Jordbonitet over hele Haven, bør man til Roedyrkning vælge et Stykke, hvorpaa der i Forveien har været dyrket en Kjøfkenvært, som har faaet frisk Gjødning i Jorden, thi paa et saadant ville Roerne give det største Udbytte og blive mest velsmagende. En anden Forsigtighedsregel, som man bør overholde strengt ved Udsæd af Roefrø, er at klappe eller træde Bedene, forinden de besaaes; er Jorden i dem meget løs, da beforder dette altfor meget Udvislingen af Bladene paa Beføstning af Roernes Størrelse.

Jeg har i nogle Aar dyrket to andre Sorter Roer, der have vist sig saa tidlige og velsmagende, at jeg ikke bør undlade at gjøre dem bekendte for et større Antal Haveedyrkere ved at omtale dem her; det er den gule Maltbeserro og den hvide skotte; de anvendes ganske paa samme Maade som vore almindelige Mairoer, men bør foretrakkes for disse. Jeg benytter ogsaa denne Leilighed til at raade de Haveedyrkere, som ikke for have forsøgt at dyrke en anden Rodurt, der horer til Raalfamilien, den overjords Wiener-Glasfaatrabi, til at prøve den iaar, og jeg tør forsikre dem, at de ikke ville komme til at fortryde det, saafremt de kun benytte unge Knolde og, for at faa saadanne, saa Frø af den gjentagne Gange i Sommerens Løb.

Skjønt Kartofflerne vel maa regnes til de Produkter, der hore mere hjemme i Marken end i Haven, bør det dog vistnok være en Dpgave for Haveedyrkingen at prøve de forskjellige nye Sorter, der komme frem hvert Aar, for at afgjøre deres Anvendelighed for Landmanden, ligesom den gjør det med Urter og lignende i det landøkonomiske Havebrug vigtige Kulturplanter. Af de forskjellige nye Kartoffelsorter, der i de senere Aar have været dyrkede i Haveselskabets Have, er der to, som jeg tror særlig at kunne anbefale til almindelig Dyrkning, nemlig Cirka-sienne og tidlig 6 Ugers; de ere begge særdeles velsmagende, meget giwtige og have endog i den herværende Jord, der ikke har nogen af de Egen-skaber, man fordrer hos en god Kartoffeljord, vist høist ubetydelige Spor af Sygdom; at de ere meget tidlige Sorter, bør ogsaa tjene til Anbefaling for dem. Ifjor fik jeg to nye Sorter fra England, the flower ball, og golden dwarf, af hvilke den første synes at berettige til temmelig store Forventninger om dens Brugbarhed hos os; men da jeg kun har et Aars Erfaring, tør jeg dog endnu ikke udtale nogen bestemt Dom om den. Af ældre Sorter, der for en halv Snes Aar siden ere blevne bekendte her i Landet, er

den affbladede Nyre-Kartoffel uomtvistelig den fortrinligste, og det er uforklarligt, at den endnu ikke dyrkes overalt, men at der er Steder, hvor den end ikke kjendes af Navn. Den er saa tidlig, at man godt kan faa en god Høst af Turnips efter den om Efterommeren, giver et godt Udbytte og er behagelig af Smag.

Morbærtræet.

(Af Gartner Benjten.)

Modne Bær af det sorte Morbærtræ ere en saa velsmagende og derhos sund Frugt, at det Træ, der skaffer os dem, vistnok fortjener at dyrkes i enhver Have, hvor der kan findes en passende Plads for det. Men selv om Morbærrene ikke ere aldeles modne, ere de derfor dog ingenlunde noget ganske unyttigt Produkt, thi den erfarne Husmoder laver af dem en Rodgrod, der er langt delikatere end den af Ribs, da Morbærrene have en mildere og behageligere Syre end disse; hun vil ogsaa vide at anvende dem til „Sød Suppe“ og flere lignende Retter, ja hun vil endog benytte dem som Lægemiddel, idet hun vil fuge en Sirup af dem, som, opløst i Vand, er meget almindelig imod Opsvulming i Halsen og langt behageligere end Salviebandet. Da Frugten ikke gaar over i Eddikegjæring, er den ogsaa ligesom Solbærren meget anbefalelig for gigtvage Personer; og endelig kan man af denne Frugts Saft tilberede en Vin, der roses særdeles meget af Kjendere.

Det er vistnok kun de færreste af Væserne, der have Kundskab om, at der findes saa nært Slægtskabsforhold Sted imellem Morbærtræet og vor indenlandske Brændenælde, som der virkelig gjør; begge høre de til den samme Familie i det naturlige Plantesystem, nemlig Nældefamilien. Morbærtræet stammer, ligesom flere af vore æbleste Frugtsorter, fra Østerlandene, og Persien er dets egentlige Hjem, men derfra blev det alt tidlig bragt til Europa, hvor det nu er almindelig dyrket.

I ældre Tid antog man, at dette, fra et varmt Klima stammende Træ ikke kunde trives hos os, uden at det fik den forøgede Varme, som Pladsen ved en Mur eller et Plankeværk, der vender imod Syd, forskaffer det. Vi se derfor i de fleste ældre Haver, at Morbærtræerne ere espalerede; men det var en Forsigtighed, som ingenlunde havde været nødvendig; thi paa nogenlunde befyttede Døresseder med en varm Grund ville fritstaaende Trær i ikke altfor ugunstige Sommere give en rig Høst af fuldkommen modne Frugter. Og der er en meget vægtig Grund, hvorfor jeg vilde fraraade Haveejerne at plante espalerede Morbærtrær, den nemlig, at de ikke ere saa frugtbare som fritstaaende. Ved at iagttage ældre espalerede Trær vil man finde, at de først begynde at blive ret frugtbare, naar de ere vorede saa meget i Veiret, at de have naaet op over

Plankeværket og kunne udbrede deres Topstuds frit til alle Sider.

Et a to Træe ville forskaffe endog en temmelig talrig Familie det behørig Forbrug af Morbær, og den Indvending, som mange Haveeiere nu gjøre imod Plantning af dette Træ, at det varer saalænge, inden de kunne vente at se Frugt af det, taber al Betydning ved den Kjendsgjerning, at man kan plante Trær, der ere saa gamle, at de kunne give Frugt et Par Aar efter Plantningen.

Morbærtræet vil holde sig sundt og vore frodigt i enhver Jord, der indeholder tilstrækkelig Næringsstof, er porøs og muldet i behørig Dybde og hviler paa et tørt, varmt Underlag. Paa stærkt leret, grundfold Jord egner det sig derimod kun lidet til Dyrkning, thi der bliver dets Stamme og Grene snart besatte med Mos, Frugten bliver lille og modnes sildigt. At forsyne Jorden, hvori man vil plante Morbærtrær, med Gjødning, er aldrig tilraadeligt; thi man vil derved besvirke en meget stærk Vært, en yppig Udvikling af Træegrene paa Frugtbarhedens Beføstning; derimod vil det være tilraadeligt at forsyne Trærne med en tilstrækkelig Del af dette Næringsstof, naar de ere blevne saa gamle, at Livskraften begynder at vise sig noget svækket; fra den Tid af kan man hvert eller hverandet Aar grave et Lag gammel Gjødning ned omkring Rodderne af dem.

Morbærtræet bærer sine Frugter dels paa Skud af det etaarige Træ og dels paa Sporer af toaarigt. Beskjæringen af det er ikke forbundet med synderlig Vanskelighed; i Træets yngre Alder bør Formaålet med dem fornemmelig være at give det en god Form; ældre Trær beskjærer man for at holde deres Kroner tilstrækkelig aabne, for at Sol og Luft kan virke ind imellem Grenene; alle blade og geile Skud, som ere fremkomne i det Indvendige af Kronen, maa borttages. Er der Mangel paa Frugtgrene, kan man indstube Sommerstubbene til en Tredebiedel af deres Længde, og er der for mange af dem, maa en Del af dem skjæres bort.

Det vil ikke lønne Umagen for Haveeiere selv at tiltrække sig de saa Trær, de ville plante; de staa sig langt bedre ved at kjøbe dem som gamle; de kunne faa dem hos en Handelsgartner, og de bør foretrække Exemplarer, der ere forædlede ved Ukulation.

For de Enkelte, der mulig maatte finde Interesse i selv at formere dette Træ, skal jeg bemærke, at de lettest naa dette Maal ved Afslægning. Om Efteraar eller Foraar vælge de Skud fra foregaaende Aar og lægge dem ned i Jorden, saaledes at Spidsen af dem staa i Veiret; efter et Aars Forløb ville disse Afslæggere have dannet saa gode Rodder, at de kunne stilles fra Moderen og udplantes hver for sig.

Foruden den her omtalte for os vigtigste Art af Morbærtrær, det sorte, hvoraf man har en Varietet med fligeblade, kjender man endnu 9 andre Sorter, af hvilke vel det hvide Morbærtræ er det hos os mest bekjendte, da dets Blade

benyttes til at fodre Silkeorme med; dets Frugt er derimod uden Værd.

En Isbrytte.

Til et ordentligt Meieri hører en Iskjælber eller Isbrytte, hvad man har Raad til at bygge sig, og enhver Landmand vil indrømme, især i saa varme Aar som de sidste, at man ikke kan producere godt Smør uden Is, og endda have stor Vanskelighed ved det.

En Iskjælber er en meget kostbar Bygning, som Eieren sjelden har Lyst eller Forpagteren Raad til at opføre, fordi han som oftest maa fra træde Gaarden og derved risikere at miste en stor Del af den opførte Bygningsværdi; hvad enhver derimod har Raad til at opføre, er en Isbrytte, naar han har et skyggefuldt Sted.

I min Have under nogle løvrige Trær, tæt ved en Dam, hvor jeg kan faa Aflob for Isvandet, har jeg gravet et Hul i Jorden, der har en Diameter af 10 Fod, sat den opgravede Jord paa Kanten, saa jeg har en Dybde af 5 Fod. I Bunden har jeg lagt et $\frac{1}{4}$ " Drainrør til Aflob, der udmunder i Dammen under Vandet, for at forhindre Luftens Indstrømning. Ovenover Hullet har jeg sat et rundt Tag, der løber spidst til, tækket det tykt og tæt til Jorden, og paa den ene Side en Indgang med dobbelte Døre, hvorfra Beholderen fyldes. Naar jeg begynder at fylde den, lægger jeg Stænger i Bunden, paa dem kommer Isen, og langs op af Siderne sætter jeg Palm paa Enden for at holde Varmen ude fra Jorden. Isen støder jeg saa fin og fast som muligt, for at det kan blive en Masse, og saa høit som Taget tillader. Naar dette er gjort, dækker jeg den godt med Blade og sørger for, at det sker hver Gang, der tages af den. Paa denne Maade har jeg havt Is til i November Maaned.

(D. U. f. L.)

En Fernis.

En Engländer skriver i dansk Ugeskrift:

Da Foraaret nærmer sig, tillader jeg mig at anbefale til dem af Ugeskriftets Læsere, der agte at male eller tjære Gjenstande af Jern eller Træ, som ere udsatte for Veirets Indvirkning, et til dette Brug billigt, yderst virksomt og varigt Præparat, der tilmed danner en smuk Fernis. Dette bestaar af en vel sammenrørt Blanding af Gas-tjære, Terpentin og Vitriololie i det Forhold, at der til 1 Pot Gas-tjære sættes $\frac{1}{2}$ Pægel Terpentin og 1 Lod Vitriololie.

Indlandet.

Christiania. Ved kongl. Resol. af 6te d. M. er der til Medlemmer af den ved kongl. Resol. af 10de December 1857 anordnede Kommission til Underfølgelse af de nordlandske Handelsforholde m. B., beskikket følgende 7 Mænd, samtlige af Nordlands Amt: Amtmand Smith som Formand, Foged B. M. Berg, Kirkesanger J. Augustinussen, Handelsmændene M. Normann paa Drønæs og M. Schønning paa Stamhund, samt Gaardbrugerne Augustinus Sellevold af Overbergs Præstegæld og Peder C. Klein af Næss Præstegæld.

— En ung, ved Kaptein Meinerg's Kompagni ansat Musikus ved Navn Guldbrand Bohn blev, efter Kapteinens Befaling tildelt 25 Stokkeslag, fordi han havde brugt civil, istedetfor militær Hovedbeklædning til civil Dragt. Bohn maatte efter Byglingen gaa tilfængs. Da Publikum igjennem Blade ne fik Underretning herom, samlede en Masse Mennesker sig flere Aftener efter hverandre udenfor Kaptein Meinerg's Bølg og gav ham Pibekoneceter, saa Politiet endelig blev nodfaget til at benytte Militærmagt for at gjenoprette Rørligheden. Det er en her i Christiania oftere gjort Erfaring, at naar man først begynder med saadanne Demonstrationer, pleie de ikke at ende saa snart; thi naar en ofte raa Folkemasse er bleven ophidsset, er den ikke let at tæmme eller bringe til Rørlighed igjen. Lysten at ville „se og høre“, hvad der ved saadanne Leiligheder foregaar, foreger Massen med Folk, hvilke som oftest blot ville tilfredsstille Nysgjerrigheden, og ei „demonstrere.“ Forhaabentlig vil næste Storting ophæve den for en fri Nation vancerende Pryglestraf, der skal være ophævet i Frankrig, Preussen, Østerrig, Danmark m. fl. Lande.

— Skibet Drabal, Kapt. Johnson, affeilede herfra om Aftenen den 18de d. M. til Dwebek med omtrent 70 Emigranter.

Fra Kongsberg skulde den 11te d. M. omtrent 50 Emigranter fra Numedal afreise til Skien, for derfra at seile til Amerika, hvor de fleste have Slægtninge. Efter Sigende skulde de medbringe en ikke liden Kapital i kontante Penge.

Fra Bergen meddeles, at enkelte Arbeidsherrer sammesteds have nægtet sine Arbeidere, der ere i Besiddelse af de fornødne Betingelser for at blive stemmeberettigede, Arbeidsfrihed, mens de sværge til Konstitutionen; Arbeidet skulde lide derved og Valget kunde komme til at foregaa i Stænnen! —

Udlandet.

England. Om Aftenen d. 18de d. M. søgte Disraeli i Underhuset at give Haab om, at Kongressen tilsidt vil komme istand. Underledes udtalte sig derimod Malnesbury og fornemmelig Derby. Cowley var paa god Vel, da traadte Rusland imellem med et Kongressforslag, ikke uden alt Haab om tilfredsstillende Løsning. Nu var Diablikket kom-

men, da Spørgsmaalet om en Kongres maatte afgjøres. Det passede ikke med Englands Øre, at holde videre Diskussioner om Præliminarter, Dieblillet er kommen til at erklære England forberedt, Underhandlingernes Periode er forbi. Vi maa, sjønt ugerne, unddrage os fra Indblanding, hvor vi ikke kunne haabe at gjøre nogen Nytte. Trækker England sig tilbage, sker det under Erklæring af bevæbnet Neutralitet. Men bryder Krigen ud, vil den ikke indskrænke sig til Italien, men omfatte hele Europa.

— Times af 12te d. M. tvivler paa, at Freden vil vedvare. Bladet vil ei vide noget af, at Magterne samlede udøver en Beskyttelsesret over Italien; thi det vilde kun lede til en evig Strid og evige Indblandinger. Man maa overlade Italien til sig selv, da vilde Tyrkerne blive nødsagede til at bønne Befolkningens Dulle og udsøre en fornuftig Styrelse. Mazzinismus og Republikanismus havde mistet meget af sin Indflydelse; Italienerne fordrer en maadeholden Frihed; men fremfor Alt national Uafhængighed. Bladet "The Globe" gjentager Forsikringen om, at enhver Engländer vilde glæde sig, hvis Østerrigerne ganske marcherede bort fra Italien. Men Østerrig vilde uden haard Kamp hverken opgive sine italienske Besiddelser eller sine øvrige Fordringer, hvorfor "Globe" anser Krigen umyndgaaelig.

Østerrig. Som Betingelse for Istandbringen af en Kongres har Østerrig foreslaaet en almindelig Afvæbning. Dette Forslag, der ikke er blevet antaget af de andre Stormagter, er efterfulgt af et andet, der gaar ud paa, at Forbundsarmeerne sættes paa Krigsfod, og paa den Betingelse, at dette sker, vil Østerrig tage Del i Kongressen, uden at den almindelige Afvæbning finder Sted.

Angaaende det i de diplomatiske Forhandlingers nærværende Stadium fra forskjellige Sider gjorte Forslag, foreligger en Række af forstørstedelen usønskelige og modsigende Efterretninger. Man maa lade sig nøie med at gennemlæse disse forskjelligtlydende Efterretninger uden at vide, paa hvilke man skal sætte den største Tillid. Kun det er vist, at den forønskede og med saa store Anstrængelser fra de magtende Magters Side efterstræbte Overenskomst angaaende de foreslåede Betingelser for Kongressen indtil dette Dieblil ikke med Bestemthed kan siges at være opnaaet, og at Rustningerne for Muligheden af en Krig overalt fortsættes med megen Iver.

Saaledes er, ifølge en Wienerkorrespondent, Afsendelsen til Italien af det andet østerrigiske Arme-korps for nogle Dage siden paabegyndt.

— Ifølge Privatbreve til Bladet Patrie rykke de østerrigiske Tropper frem mod den piemontesiske Grændse og indtage en truende Stilling. Ifølge disse Breve har det 7de Arme-korps (Boibel) foreslaaet sit Hovedkvarter fra Verona til Borgamo og sendt en Brigade til Monza. Det 3die Korps (nu Schwarzenberg) har sit Hovedkvarter i Lodi. Hidtil har det været i Brescia. Det 5te Korps (Station) har endnu sit Hovedkvarter i Mailand; men har begyndt sin Bevægelse mod Lagi Maggiore. Det 8de Korps (Schaffgotsche), som befinder sig i Baldua, erstattes ved det 9de, som man ventede i Dalmatien.

Frankrig fortsætter med endnu større Kraft og Iver sine Rustninger, omendssjønt der foreskres fra Paris under 13de April, at Forhandlingerne angaaende Forudbetingelserne ere komne saavidt, at Kongressen allerede bestemt vil finde Sted for Slutningen af denne Maaned. I en Depesche fra Paris dateret 14de April, hedder det derimod, at Forhandlingerne angaaende Kongressen endnu have store Vanskeligheder at overvinde. "Dresdener Journal" af samme Datum vil vide, at Kongressen paa et nyt Modforslag af Frankrig vil træde sammen i Karlsruhe i Tydskland den 23de April, og at den skal begynde sin Virksomhed med Forslaget om den almindelige Afvæbning. Det franske Blad "Patrie" udtaler sig paa følgende Maade mod sin Kollega "Pays", der har paastaet, at alle Hindringer for Kongressen skulde være fjernede og at Frankrig skulde have gaaet ind paa Østerrigs Forslag om almindelig Afvæbning: Det er underligt, at man skulde forlange Afvæbning af Frankrig, som egentlig ikke har rustet sig, ikke afluttet noget Krigsmaal, ingen permitterede Soldater indkaldt og intet Usædvanligt foretaget, men kun indskrænket sig til at bruge de Forsigtighedsregler, som Klogskab udfordrede. Naar Østerrig samtidig med Østerrigs og Sardinien's Afvæbning forlanger samme Forholdsregel af Frankrig, for da utilbageholdent at overlade Europa Afgjørelsen af det overhængende Spørgsmaal, saa vil Frankrig ikke modsætte sig et saadant Forlangende; men hvis Østerrig betragter den almindelige Afvæbning som en Forudsætning for Opretholdelsen af Italiens nuværende Tilstand, naar det kun vil afvæbne under den Betingelse, at man omgaar Tilstandens Vanskelighed, men ikke løser den, saa tør man ikke gjøre Regning paa Frankrigs Bisid. — Pariserkonferencen har anerkjendt Couzas Dobbelttering under Forbehold af de Retsspørgsmaal, som knytte sig dertil.

— En Pariserkorrespondent meddeler følgende med Hensyn til, at den lille keiserlige Prinds skulde være døvstum: "Her (i Paris)," siger Korrespondenten, "ved man Intet derom, ja endog Legitimiteter og Orleansister, hvilke dog af meget dynastiske Grunde maa have en stor Interesse af at vide og beskjendtgjøre dette, have ikke den mindste Kundskab derom. Jeg har nu af Nyggerrighed, saavidt min Stilling (Jeg har ikke Udgang til Hoffet) tillader det, erkyndiget mig derom hos Folk, som hyppigst have Leilighed til at se og høre den lille Prinds tale. Den keiserlige "Montard", som man familiært her kalder ham, er et smukt, sundt, veluæret Barn, som faa paa hans Alder. Han taler og ler og leger og sover, som alle andre Mennekkébørn paa tre Aar, og hvis han muligens just ikke er noget Underbarn, som sandsynligvis forskjellige Korrespondenter ville indbilde det tydske Publikum, saa er Prindsen dog Intet mindre end stedmoderligt behandlet af Naturen. Man har nemlig nu mere begrundede og langt alvorligere Anledning til at nærme sig Keiserriiget, end at man skulde søge Stof for sin Polemik i saadanne Dumheder, der hverken gjør Korrespondentens Forstand eller Hjerte Øre.

— De fra Afrika kommende Troppemasser, som blive udfiskede i Marseille, ere saa talrige, at endel af dem have maattet opslaa en Leir foran Satho-

may i Nærheden af Marseilles Banegaard. Dsaa i Lyon ventes talrige Troppemasser fra andre Garisoner.

— Om Reformen af Nationalgarden, som skal forøges betydeligt, ere Underhandlingerne i Gang. I 1848 bleve nogle Distrikter af Paris udelukkede fra Nationalgarden; men ifølge Reformen skulle nu alle Hovedstadens Distrikter uden Undtagelse stille sin Kontingent til Nationalgarden, som desuden skal forstærkes med et anseeligt Antal Batailloner.

— Det officielle Blad offentliggjør en Liste paa det Antal Rekruter, som skal stilles i de forskjellige Departements for Kontinentet af 1858, og hvilket vil udgjøre 100,000 Mand.

Fra Marseille telegraferes under den 10de April, at der fra Algirien er ankommet en stor Mængde Krigsmaterial, Feltlazaretter, Telte o. s. v., og at Troppebevægelsen uafbrudt ere meget levende.

Italien. Ifølge „Courrier des Alpes“ har Grev Cavour ved sin Tilbagekomst fra Paris lovet de indskyldelsesrige Medlemmer af det ministerielle Parti, som kom ham imøde, at der skulde blive Krig. Han har underrettet dem om Antallet af de franske Tropper, hvorover der kunde disponeres, samt Midlerne, hvorved man i mindre end sex Dage kunde skaffe en Arme paa 150,000 Mand til Floden Tesins Strandbredder. Han har endvidere sagt dem, at Kongressen maa træde sammen forat drage Europa over paa Frankrigs Side og forværre Østerriks Stilling; Piemont maa derfor noies med en underordnet Stilling, for ikke strax i Begyndelsen at hindre Underhandlingerne. Paa et Spørgsmaal om Sardiniens finansielle Stilling svarede Cavour, at nye Offere vare uundgaaelige; men denne Gang vilde man tage sin Tilflugt til Frankrig; endelig betegnede han Mai Maaned som det Tidspunkt, da Sagen skulde komme til Udbrud.

Rusland. Fra Petersborg skrives den 7de April, at det med Bestemthed foreskres, at Finansminister Kujaschewitsch har den Plan, i Rusland at indføre den aarlige Publikation af Budgettets Statsudgifter og Indtægter. Foreløbig agter han at forudsende et Udtag deraf, for derved lidt efter lidt at indlede den ovenomtalte aarlige Offentliggjørelse. Bismarck er hans første Forsøg at gennemføre i Rigsraadet Antagelsen af denne Forholdsregel, fundet Herhedens Modstand; men man haaber, at han dog vil kunne bringe sin Hensigt i Udførelse. — Domaineministeriet har ved Ophævelsen af Landhusholdningsdepartementerne erfaret en væsentlig Modifikation. Agerbrugets Pleie og dets Forbedring var det magtpaaliggende. Alle Stiftelser og Stabslister, som havde Hensyn herpaa, saasom Provostfarme o. s. v., henhorte hertil, som for en Del udovede ren administrative, og for den anden videnskabelige Funktioner. Det har begyndt Udgivelsen af et nyt Tidsskrift „Budet af Amur.“ General Rosozaw, Keiserens Indling og Fortrolige, der som bekendt er overdraget Ledelsen af Arbejderne i Centralkomiteen for Bøndespørgsmaalet, har afgivet Ledelsen af den keiserlige Generalstabs Forretning til sin Medhjælper, General Putjata.

— Der skal anlægges en Telegraflinie fra Albo langs Finlands Kyst til Tornø. Arbejderne

skulle paabegyndes endnu i dette Aar. Til Telegrafstationer ere Stederne Bjerneborg, Kristineslad, Wasa, Gamla Karleby, Brakstad, Uleåborg og Tornø.

Bærums og Asters Landboforening afholder Baarmøde i Sandvigen Mandag d. 23de Mai Kl. 3 Eftermiddag.

Paa dette Møde vil Olbryggerisagen som Landbosag blive behandlet.

Ny Tørkemaskine for tørsket Korn blive forevist og prøvet.

Bestyrelsen.

Bekjendtgjørelse

fra

Departementet for det Indre.

Ved den hoiere Landbrugsstole i Nas Præstegjeld, som begynder sin Virksomhed den 1ste Oktober d. A., blive 32 betalende Elever at optage.

Som Betingelse for at optages som Elev, fordres:

- 1) At have fyldt det 18de Aar, have fort en ulastelig Vandel og have god Christendomsfundskab samt god Helbred, hvilket Alt bør bevises ved Vidnesbyrd af Præst og Læge.
- 2) At have de Forkundskaber, som ere nødvendige for at kunne følge og tilegne sig Undervisningen ved Institutet. Ved Optagelsesproven bør derfor Ansøgerne i Almindelighed kunne gjøre tilfredsstillende Rede for:
 - a. det norske Sprogs Grammatik og Rettskrivningslære,
 - b. Arithmetik til og med Begyndelsesgrundene af Ligninger,
 - c. Plangeometri,
 - d. Naturhistoriens Begyndelsesgrunde og
 - e. saamegen Kjendskab til Tydsk eller Engelsk, som udfordres til med Lethed at forstaa Skrifter i et af disse Sprog,

hvorhos Ansøgerne bør i nogen Tid have deltaget i et almindeligt Landbrugs Sysler. Ansøgere, som ere optagne ved og med Held have beskæftiget sig med Landbrug eller have gennemgaaet en lavere Landbrugsstole, ere fortrinnsberettigede til Optagelse, selv om de maatte mangle Noget i de i Almindelighed fordrrede Forkundskaber, forsaavidt de findes at have saadan Udvikling forovrigt, at de antages med Nytte at kunne deltage i Undervisningen; dog maa de i ethvert Fald mindst kunne

- a. skrive det norske Sprog nogenlunde korrekt,
- b. forstaa Regning til og med Regula de tri, og
- c. have tilegnet sig Begyndelsesgrundene i Plan-geometri.

Betalingen for Undervisning, Kost og Logis er for fortrinnsberettiget Elev 160 Spd. og for ikke fortrinnsberettiget 320 Spd. for helt Kursus eller 2 Aar. Af denne Betaling erlægges fortrinnsberettiget Elev, 50 Spd. ved Optagelsen, 50 Spd. inden 1ste April 1860, 30 Spd. inden 1ste Oktbr. 1860 og 30 Spd. inden 1ste April 1861. Ikke fortrinnsberettiget Elev erlægges ved samme Terminer de dobbelte Beløb.

Det bemærkes, at Eleverne selv maa holde sig med Lagener og Haandklæder, Lys i deres Bærelser, Kniv, Gaffel og Ske og lignende mindre Fornødenhedsartikler, samt med Bæst.

Ansøgningerne, der bør være egenhændig skrevne af vedkommende selv med udtrykelig Angivelse af, om de melde sig som fortrinnsberettigede eller ikke, indgives senest inden 15de Juni d. A., under Adresse: Aas Postaabneri, til Bestyrelsen for den høiere Landbrugsskole.

Christiania den 13de April 1859.

Det 5te almindelige norske Landmandsmøde i Throndhjem.

I et idag afholdt Møde i Administrationen vedtoges følgende Spørgsmaal til Forhandling under Mødet:

1. Hvad er Aarsagen til, at Ciere af mindre Kapitaler i vort Land ikke, som i andre Lande, anvende disse til Forpagtning af Landeieendomme, men foretrækker at paadrage sig Gjæld ved at kjøbe Jord; og hvilke Bestemmelser bør en Forpagtningskontrakt indeholde til Fremme af saavel Grundeierens som Forpagterens Lær?
2. Gives der her i Landet nogen udmærket og konstant Race af Heste, Melkekvæg og Faar? I benægtende Fald, hvorledes vilde saadanne hensigtsmæssigt vindes, og i bekræftende Fald, hvorledes kunne disse Racer vedligeholdes og udvikles?
3. Under hvilke Forholde kan Sæterbruget anbefales, og ved hvilke Midler kan dets Udbytte forøges?
4. Hvilke Erfaringer har man gjort med Hensyn til det Fordelagtige ved Jordens dybere Bearbejdning?
5. Hvilke Husflidsgrene er det tilraadeligt at søge bragt til almindelig Udbredelse og Udvikling her i Landet?
6. Ere vore Landbrugsskoler, den høiere med Hensyn til sin Organisation, de lavere tillige med Hensyn til deres Virksomhed fuldt svarende til Hensigten med deres Oprettelse, og vilde det ikke være ønskeligt at erholde en større Enhed saavel i Planen for dem som i Kontrollen over dem?

7. Da Melkekvægets Sultfodring maa ansees som absolut forfæstelig, saa spørges om paa den anden Side den rigtigst mulige Fodring er mest at anbefale, og i modsat Fald hvor Grændsen ligger?
 8. I Betragtning af den store Nytte, som man i Landbruget har af en hensigtsmæssig Udtørring af Jorden, vil det være af Interesse at erfare, hvilken Fremgang man i de Throndhjemske har gjort med Anlæg af Sulsvetter, samt hvilke Materialer man hertil i Almindelighed benytter?
 9. Er den af den landbrugende Klasse almindelig forte Klage over mangelfuld Afgang til paa Grundeieendom at reise den for Landbrugets Udvikling udforderlige Kapital grundet?
 10. Hvorledes anvendes ifølge den hos os vundne Erfaring Ben, Guano eller anden saakaldet kunstig Gjødning fordelagtigt for Høsfæd, Baarsæd og Rodfrugter?
 11. Kunne nogle almengjeldende Grundsætninger opstilles betræffende de forskellige Maader for Arbejdspersonalets Antagelse, Underholdning og Lønning ved en Landeieendom? Er det ved Oprettelsen af Husmandspladse, Antagelse af Husmand paa Livstid, Eieendommens Drift ved Tjenestefolk paa Husbondens Kost eller paa anden Maade, at man sikrest kan befordre saavel Jorddrottens Fordel, som den arbejdende Klasse's moraliske Forbedring og økonomiske Belysning?
 12. Under hvilke Forholde kan Faareavlen antages at være lønnende, og i hvilke økonomiske Forhold staar Faaret til Melkevoen?
- Forhandlingen af ovennævnte Spørgsmaal kommer til at foretages Mødets første og sidste Dag, nemlig Fredag den 1ste og Tirsdag den 5te Juli. Udstillingen af Redskaber foregaar Lørdag den 2den, og bemærkes tillige, at de udstillede Redskaber samtidigt ogsaa vilde blive underkastet Prøving ude paa Marken. Dyrskuet afholdes Mandag den 4de Juli.

De, som vil deltage i Mødet, anmodes om at indsende Anmeldelse derom til Administrationen inden 25de Juni falkommende og, om de ere Udenbyes og ønske Administrationens Bistand til at erhverve Bolig under Mødet, senest inden 15de Juni.

I Administrationen for søndre Throndhjems Amts Landhusboldningselskab; Throndhjem den 11te Mars 1859.

For Administrationen:
C. Møhsfeldt.

Johannes Middelfart.

Følgeblad til Skilling-Magazinet.

Christiania.

Trykt og forlagt af W. C. Fabritius.